

Cecelégysípte meg a Nobel-díj zsűrijét ...

Anne-Cécile Robert

Nobel-békedíjas az Európai Unió? Mégis mi üthetett a norvég bizottságba? Való igaz, hogy az 1951-ben, az Európai Szén- és Acélközösség (Montánunió) berkein belül létrejött francia-német megbékélés azt a határozott akaratot jelezte, hogy örökre véget kell vetni a kontinens háborúinak. *”Nem volt egyesült Európa, ezért voltak a háborúk”*, jelentett ki 1950. május 9-i híres, a Montánunió létrehozását bejelentő beszédében, Robert Schuman francia külügyminiszter. Ezt a történetet egyébként mint eredetmondát tanítják az iskolákban.

Az alapítás ünnepélyes és megható pillanatait után immár hatvan évvel ideje lenne egy kicsit távolabbról és pontosabban szemügyre venni a történetet. Először is, a háború és a háborút követő évek történészei és kutatói mindig felhívják a figyelmet arra a tényre, hogy az európai egyesülés folyamata a hidegháború keretein belül született meg, amerikai védnökség alatt és Washington harcos támogatásával. Ez minden összes kulcsfontosságú döntésnél meghatározó szerepet játszott. Például 1952-ben a korabeli amerikai államtitkár, Dean Acheson győzte meg a bizonytalan Konrad Adenauert az Európai Védelmi Közösség tervének elfogadásáról (1). Következésképp furcsa azt hangoztatni, hogy az európai integráció célja versenyre kelni az amerikai hatalommal. Épp ellenkezőleg, az egyesülő Európa az amerikai hatalom egyfajta kiterjesztése, hisz az

integráció alapító atyái (Jean Monnet, Paul Henri Spaak, stb.) egytől egyig elkötelezetten támogatták az Észak-atlanti Szerződést.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 42. cikkelye világosan elismeri ezt a szoros kapcsolatot: *”Az Unió e szakasz szerinti politikája (...) tiszteletben tartja azoknak a tagállamoknak az Észak-atlanti Szerződés alapján vállalt kötelezettségeit, amelyek közös védelmüket az Észak-atlanti Szerződés Szervezetében (NATO) látják megvalósítottak, és összeegyeztethető az annak keretében meghatározott közös biztonság- és védelmi politikával.”* A franciákon kívül senki sem álmodik egy “európai Európáról”, ez de Gaulle tábornok hagyatéka, aki Európa ellenségeként, egy modern kori “trójai falóként” tekintett Nagy-Britanniára. Ezért is akadályozta annak tagfelvételét és utasította el kétszer is (1961-ben majd 1967-ben) belépési szándékát. Így a szigetország csak 1974-ben, mikor a tábornok már nem élt, válhatott az európai közösség tagjává. A kontinensen uralkodó béke messze nem az Európai Közösség – és különböző szervezeti formái – érdeme. Az egykori európai parlamenti képviselő, Jean-Louis Bourlanges, az integráció ügyének aktív előremozdítója ezt be is ismeri: *”Nem Európa teremtette meg a békét, a béke teremtette meg Európát (2).”*

Másodszor, rendkívül érdekes, hogy az Unió épp akkor kap Nobel-békedíjat, amikor a lakosságra zúdított megszorító intézkedések hatására elszegényedett néptömegek kerülnek utcára, és egyre általánosabbá válik a düh meg az elkeseredettség. Az eurozóna “gatyába rázását”, úgy tűnik, csak a választásokat semmibe vevő autokratikus eszközökkel sikerül törvényerőre emelni. Ez nem véletlen, mert kizárólag az elitnek és a felső vezetőknek tetszik, akik nem érzik saját bőrükön a megszorításokat. Így történt ez Franciaországban is, ahol a Lisszaboni Szerződés parlamenti jóváhagyását úgy fogadták el, hogy a kérdésről kiírt népszavazáson voksolók 55%-ának ellenszavazatát semmibe vették. Ez a törvénysértés elég távol áll az ötfős zsűri által hangoztatott értékektől...

Ráadásul a Lisszaboni Szerződés figyelmes olvasása komoly érzelmi sokkot okoz a pacifistáknak. A 42.6. cikkely ugyanis leszögezi: *“A tagállamok vállalják, hogy fokozatosan fejlesztik katonai képességeiket”* és kialakítanak egy *“állandó, strukturált együttműködési programot, amely lehetővé teszi az EU-nak és katonai műveleteinek a rendelkezésére álló haderő és hadászati eszközök megnövelését.”*

Pikáns mozzanat továbbá, hogy a Nobel-békedíj zsűrijének elnöke az a norvég Thorbjørn Jagland, akinek honfitársai két alkalommal is (1973-ban és 1994-ben) népszavazáson utasították el az EU közös piacára való belépést. Ha mindez nem volna elég meggyőző, Jagland jelenleg az Európai Tanács, az Európai Unió félreismerett nagytestvéreinek főtitkára. Vajon arról van szó, hogy a Tanács a gazdasági és monetáris unió hálójába gabalyodott kisöcs segítségére siet? Persze a Nobel-békedíj zsűrije nem először van humoros kedvében, 1973-ban sem töprengett sokat Henry Kissinger kitüntetésén. A Latin-amerikai diktatúrákkal korántsem törődő amerikai államtitkár a Vietnami háború lezárásáért kapta a díjat.(3)

Fordította: Vargha Benjámín

1) A projektet végül 1954-ben leállították, miután a Nemzetgyűlés elutasította a jóváhagyását.

2) Le Monde, 2007. december 1.

3) A díjat megosztva ítélték oda Henry Kissingernek és vietnámi kollégájának, Phan Dinh Khai-nak (vagy Lê Đức Thọ), aki viszont elutasította azt.

Cimkék: európa politika
